

كشفا الاثر

ففي مسافات السفر مع الماشين وغيره

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله الطاهرين من الان الى يوم الدين .
و بعد الحمد و الصلوة بدانكه اين مختصرى است در بيان مسافات سفر از احاديث اهل بيت رسول الله و در اين چند فصل است

فصل اول در اينكه مسافات چهار فرسخ است

چنانكه در كتاب كافي و تهذيب با سند خودشان از زراره روايت کرده اند ، كه امام محمد باقر (ع) فرمود كه قصر كردن نماز و روزه در يك فرسخ است و بر يد چهار فرسخ است .
و نيز در آندو كتاب از خزاز روايت کرده اند كه با امام جعفر صادق (ع) گفتم كه انك مسافات كه مسافر قصر ميكند در آن كدام است ؟ فرمود يك بر يد است .

و در كافي از ابن ابى عمير از بعضى اصحاب خودش روايت کرده كه از حضرت صادق (ع) سؤال كردند از حد اميال كه در آن واجب است قصر كردن ؟ فرمود بدرستيكه حضرت رسول الله (ص) قرار داده حد اميال را از سايه كوه عير تا بسايه كوه و عير و آنها دو كوه است در طرف مشرق و مغرب مدينه و زمانيكه آفتاب طلوع ميكند واقع ميشود سايه عير بر بسايه و عير و اين مسافات همان است كه آن حضرت قصر كردن را بر آن قرار داده است .

و در تهذيب از شحمر روايت کرده كه شنيدم از امام جعفر صادق (ع) كه

میفرمود که مسافر نماز را قصر میکند در مسافت دوازده میل
و نیز در آن کتاب از هاشمی روایت کرده که از آنحضرت سؤال کردم
از قصر کردن فرمود در چهار فرسخ است
و نیز در آن از ابی جارود روایت کرده که بامام محمد باقر گفتم
قصر کردن در چند مسافت است؟ فرمود که در يك برید است
و نیز از ابن عمار روایت کرده که بیحضرت صادق گفتم در چند
مسافت نماز قصر میشود فرمود در يك برید آیا نمی بینی که اهل مکه
زمانیکه بر عرفات میروند بر آنها واجب است قصر کردن
و نیز در آن از ابن عمار بسند دیگر روایت کرده که با آنحضرت
گفتم در چه مقدار مسافت قصر است؟ فرمود در يك برید، وای بر اهل
مکه گوئیا آنها با حضرت رسول الله حج نکرده اند پس قصر نمایند!!!
و در کتب اربعه نیز از ابن عمار روایت نموده اند که بامام جعفر
صادق گفتم که اهل مکه نماز را در عرفات تمام میکنند فرمود وای بر
آنها کدام سفر اشد است از عرفات؟ نماز در آنجا تمام نمیشود
و در کافی از زراره روایت کرده که امام محمد باقر فرمود (ع) که
رسول الله حج کرد و در منی سه روز مانده و نماز را قصر کرد و بعد از
او ابوبکر نیز چنین کرد و بعد از او عمر نیز چنین کرد (تا آخر حدیث)
و در فقیه از زراره روایت کرده که از آنحضرت سؤال کردم از قصر
نماز فرمود در يك برید رفتن و با برگشتن و رسول الله زمانیکه بر زیاب
میرفت قصر میکرد و زیاب يك برید است بمدینه، و این کار را میکرد
برای اینکه چون بر میگشت سفرش دو برید می شد که هشت فرسخ است
و در تهذیب از ابن وهب روایت کرده که بامام جعفر صادق گفتم
که اندک آنچه نماز قصر می شود چند است؟ فرمود يك برید رفتن با

برگشتن

و نیز در آن از محمد بن مسلم روایت کرده که با امام محمد باقر
گفتم قصر در چه قدر مسافت است؟ فرمود در يك برید گفتم يك برید؛ فرمود
يك برید می رود و بر میگردد و يك روز او را مشغول میکند.

و از ابن سه حدیث آخر معلوم میشود که در میان احادیث اختلاف
نیست و مراد از احادیث چهار فرسخ و يك برید همان سفر هشت فرسخ
است، چه در يك روز برود و برگردد، و یا بعد از چندی برگردد، چنانکه
در احادیث عرفات ذکر شد که رسول الله روز در منی اقامت کرده و نماز
را قصر نمود؛ و احادیث هشت فرسخ در خصوص رفتن است که برگشتن
تا ده روز نیوده باشد، چنانکه در تهذیب از ابن قاسم روایت کرده که امام
جعفر صادق فرمود که حد قصر بیست و چهار میل است.

و نیز در آن از ابن بکیر از بعضی اصحاب خودش روایت کرده که
بعضرت صادق گفتم که کسی از منزل خودش بیرون رود و اراده دارد
منزل دیگرش را و یا زراعت خود را؛ فرمود اگر در میان دو منزل او
و یا در بین خانه و زراعت او، دو برید باشد، قصر میکند و اگر از دو
برید کمتر شود نماز را تمام میکند.

و در فقیه و تهذیب از کاهلی روایت کرده اند که از امام جعفر صادق
سئیدم می فرمود در قصر نماز، که يك برید است در يك برید که بیست و چهار میل است.

و مثل اینها است احادیث دیگر در اینکه سفر هشت فرسخ است
و این احادیث منافات با احادیث چهار فرسخ ندارد چنانکه معلوم
گردید.

فصل دوم در اینکه سفر عبارت است از سیر گردن يك روز

چنانکه در تہذیب از ابن یقطين روایت کرده که از امام موسی کاظم سؤال کردم از کسی که بر سفر خود بیرون می رود و آن سیر گردن يك روز است؛ فرمود واجب است بر او قصر گردن زمانی که سیر او يك روز بوده باشد و هر چندی که در عمل خودش دوران بکند.

و در تہذیب از سماعة روایت کرده که سؤال کردم از آن حضرت از مسافر که در چقدر مسافت نماز راقصر میکند؟ فرمود در سیر گردن يك روز (تا آخر حدیث).

و در فقیہ در حدیث زکریا بن آدم حضرت امام رضا (ع) در جواب او نوشت که قصر کردن در سیر نمودن يك روز و يك شب است. و در کتاب مستدرک از جعفریات از امیر المومنین روایت کرده که فرمود قصر میشود نماز در سیر نمودن يك روز (تا آخر حدیث).

و از ابن احادیث در قصر کردن نماز در سیر نمودن يك روز ظاهر می شود که سیر يك روز غیر از هشت فرسخ است که مسافت مسافر بوده زیرا که در احادیث هشت فرسخ و یا چهار فرسخ با برگشتن حد مسافت معلوم شده، و آن مسافت چه در يك روز باشد و یا چند روز، باید مسافر قصر کند بدون اختلاف، پس حد قرار دادن سیر يك روز در قصر کردن شاید معنی دیگر داشته باشد و آن اشاره شود از سیر کردن با کشتی و ماشین و طیاره که در زمان سابق نبودند و امامان اهل بیت با لفظ سیر یوم و یا مسیره یوم اشاره فرموده اند، بر این وسائل نقلیه از اختراعات تازه، و اگر مقصود آنحضرت از مسیره یوم همان هشت فرسخ بوده پس

هشت فرسخ و چهار فرسخ را بیان کرده بودند و بر این روایان سیر یوم نیز بیان میکردند و چرا از هشت فرسخ واضح عدول کرده اند بر لفظ مسیره یوم و سیر یوم در احادیث؟ و حال اینکه سیر يك روز نسبت بر اشخاص و ازمان و در مکان مختلف میشود بدون شبهه و اگر کسی بگوید که در احادیث سیر یوم خود امامان اهل بیت بیان کرده اند که مراد از مسیره یوم همان هشت فرسخ و سیر کردن سیر نافله است در يك روز

پس در جواب او گفته میشود که بیان امامان سیر يك روز را بر قافله‌ها و بر هشت فرسخ از جهت اسکات راوی است زیرا که راویان ندانسته بودند این اختراعات را و فهم ایشان بر این وسائل نقلیه تازه نمی‌رسد پس لابد آنحضرات بعد از اشاره بر مطلب واقعی و ذکر حد مسافت و وسائل تازه در این زمان بر مقام اسکلت راویان آمده اند و ذکر کرده که سیر یوم سیر قافله است تا ایشان در احادیث اختلاف ندانند و در احادیث وارد شده که احادیث آنحضرات مثل قرآن تفسیر دارد در آنها متشابه است و صدوق در کتاب معانی الاخبار از این فرق روایت کرده که شنیدم از امام جعفر صادق می‌فرمود که شما داناترین مردمان می‌شوید زمانی که بشناسید معنای کلام ما را و بدرستی که يك کلمه بر گردانیده میشود بر چند وجه پس اگر کسی خواسته باشد هر آینه بر می‌گرداند کلام خود را هر طور که می‌خواهد و دروغ نمی‌گوید.

و نیز در آن از کرخی روایت کرده که آنحضرت فرمود که يك حدیثیکه آن را بفهمی خوبتر است از هزار حدیثیکه آن را روایت کنی یعنی بدون فهم، و کسی از شما قبیله نمی‌شود تا اینکه بشناسد محل گفته شدن کلام ما را، و بدرستی که يك کلمه از کلام ما هر آینه بر گردانیده می

شود بر هفتاد وجه و از جمیع آنها از برای ما محل خارج شدن است.
 پس از این احادیث سیر و مسیره یوم ظاهر می شود که اگر کسی
 یکروز با ماشین سیر کند باید قصر بکند نه در کمتر از یکروز با ماشین
 سیر کند باید قصر بکند نه در کمتر از یکروز تا اینکه سیر کردن یک
 روز با وسایل نقلیه تازه مثل مسافرت کردن هشت فرسخ باشد با وسایل
 معروفه و قوافل متعارفه

فصل سوم در تحدید مسافت با احادیث بیاض

یوم که غیر از هشت فرسخ است

چنانکه در تہذیب از خز از روایت کرده که از حضرت صادق (ع) سؤال
 کردم از قصر کردن نماز فرمود که دو برید است و یا بیاض یوم
 و در آن نیز از ابو بصیر روایت کرده که با آنحضرت گفتم که در
 چقدر مسافت نماز قصر می شود فرمود در بیاض یوم یا در دو برید و
 حضرت رسول الله رفت بر قریه ذی خشب، پس قصر کرد گفتم آن قریه
 چقدر است؟ فرمود دو برید است.

و نیز در آن از بجلي روایت کرده در حدیث مفصل که با آنحضرت
 گفتم در اندک مسافتی که نماز قصر میشود چقدر است؟ فرمود جاری
 شده طریقه رسول الله بر بیاض یوم (تا آخر حدیث)

و در دو حدیث اول با صراحة فرمود که قصر نماز در بیاض یوم

است و یا در دو برید و در حدیث آخر فرمود سنت آن حضرت جاری شده به بیاض یوم .

و از اینها ظاهر میشود که بیاض یوم غیر از هشت فرسخ است زیرا که اگر مراد از بیاض یوم همان هشت فرسخ بوده پس تردید معنی نداشت و چرا فرمود که طریقه آن حضرت همیشه جاری شده بر هشت فرسخ؟! .

پس ظاهر میشود که بیاض یوم اشاره است بوسائل نقلیه در این زمان بعلمت اینکه در آن زمان سابق هشت فرسخ کافی بوده و مراد از بیاض یوم در احادیث مذکوره همان رفتن در يك روز روشن است و عبارت دیگر سیر یوم سابق بوده و رفتن يك روز بحسب اشخاص و زمان و مکان بسیار فرق دارد و ممکن نیست در همه کس با وسائل نقلیه در زمان سابق هشت فرسخ باشد زیرا که در حق کسی بیاض یوم و یا سیر یوم دو فرسخ میشود یا سه فرسخ و یا زیاده تر و یا کمتر باشد و این قاعده و قانون نمی شود .

پس واضح شد که مراد از احادیث سیر یوم ، و بیاض یوم ، همین وسائل نقلیه در این زمان بوده .

و در آن زمان حضرات امامان با اشاره و کنایه و با رمز این وسایل نقلیه تازه اختراع شده را قصد نموده اند ، نه وسائل سابق را از اسب و استروشت و پیاده رفتن ، زیرا که وسائل نقلیه سابق قاعده و ضابطه نمیشود از جهة اختلاف زیاد که در آنها بوده ، و اما هشت فرسخ و یا چهار فرسخ رفتن و بر گشتن پس اصلاً اختلاف ندارد چه در يك روز بروند و یا دو و یا سه روز .

و اما سیر یوم و بیاض یوم با اختراعات تازه پس قانون و قاعده

میشود در مسافت بودن در قصر کردن نماز و روزه زیرا که هر که با ماشین و یا با طیاره و یا با کشتی یکروز سیر کند قصر میکند چه صد فرسخ برود و یا هشت فرسخ نه در کمتر از یکروز و این واضح است و اختلاف ندارد .

و اگر مراد از سیر یوم و بیاض یوم ماشین و طیاره نباشد !! پس مقصود از این احادیث چه خواهد شد ؟!

اگر مراد همان هشت فرسخ است پس ممکن نیست ، زیرا که بیاض یوم با وسائل سابقه از اسب و استر و شتر بسیار مختلف است ، و بلکه اسبها و شترها و استرها و پیادگان اختلاف دارد و اگر حمل شود بر هشت فرسخ ، چنان که جمعی از فضلاء خیال کرده اند ، با وجود ممکن بودن این ، چنان که ذکر شد ، پس حکم سفر کردن با ماشین و طیاره چیست ؟ و از کدام حدیث ظاهر خواهد گردید بیان فرمائید ؟ -

با وجود بودن احکام اسلام تا بروز قیامت ، و اگر باطلاقات و عمومات احادیث هشت فرسخ عمل شود لازم میشود که در یکساعت حرکت ماشین و یا طیاره شخص روزه را بخورد زیرا که ماشین در یک ساعت دو ساعت چهار فرسخ راه را می رود و بر میگردد آیا کسی راضی میشود که در یکساعت سفرش روزه را بخورد از جهت اینکه چهار فرسخ رفته و برگشته پس هر روزه کسی در یکساعت چهار فرسخ راه می رود و بر میگردد ، روزه را افطار می کند ، و این کس مثل آن شخص میشود که پیاده و یا با اسب و استر و شتر هشت فرسخ برود و یا چهار فرسخ برود و برگردد ، آیا یک نفر عوام این گمان را در حق قانون گذار عاقل میکند؟ تا چه رسد بخداوند عقل و خلاق عتلا ، و بابر کسیکه چیزی نمیکوید

مگر با وحی از خداوند آیا در این مسئله چه جواب داری (خود بنده
انصاف ای صاحب کمال)

«فصل چهارم»

در علت قصر در سفر

و در فقیه از فضل بن شاذان روایت کرده در آن علی که از امام
رضا شنیده که بدرستی که نماز قصر شد در سفر، زیرا که نمازها در اول
ده رکعت بوده و هفت رکعت بعد از آن زیاده شد بر ده رکعت و در
سفر تخفیف داد.

و آن زیاده را برداشت از جهت سفر کردن مردمان و رحمت و
مشقت، و از برای مشغول بودن ایشان بر کارهای خودشان از حرکت
و اقامت کردن تا اینکه طول دادن نماز و قصر نکردن مسافران را
مشغول نکند.

از آنچه بر ایشان لازم در امر معیشت است، و این تخفیف و
قصر در سفر از جهت رحمت و مهربانی خداوند بر بنده مسافر است
(تا آخر حدیث).

و از این علت مذکوره در این حدیث شریف ظاهر میشود که
علت قصر در سفر همان رحمت مسافرت است که کسی بر غربت میرود
و بر مشقت واقع میشود.

در تدارك وسائل زندگی و درست کردن منزل و فراهم نمودن
زاد و راحله در رفتن و آمدن از جای بجای دیگر و از واضحات است
که اینها در ماشین و طیاره نبوده در مدت یکساعت در حرکت چهار فرسخ

رفتن و آمدن پس چگونه بر اطلاقات احادیث هشت فرسخ بودن سفر
و هر چندیکه با طیاره باشد عمل ممکن میشود؟
آیا چه عیب لازم میآید که اطلاقات احادیث حمل بر وسائل نقلیه
در آن زمان و احادیث سیر یوم و بیاض یوم در این زمان گردد؟
و اگر کسی بهتر از این جمع میکند در میان احادیث افاده نماید
تا حقیر نیز از او استفاده کند.

تمام شد در ساعت سیم از روز چهارم از ماه دوازدهم

از سال پنجم از عشره هفتم از صد چهارم

از هزار دویم از هجرت نبوی

صلی الله علیه و آله بدست

حسین بن نصر الله

الموسوی

الحمد لله كما هو اهله

و ختم بالخیر والسعادة

استنساخه بيد العبد

محمود بن جعفر

الموسوی

الزرنندی

فی

۱۳۶۷